

MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM CỦA NGƯỜI NGHIỆN MA TÚY TẠI TUYÊN QUANG

NGUYỄN HUỲNH; TRẦN QUANG TRUNG;
LƯƠNG NGỌC KHUÊ

ĐẶT VẤN ĐỀ

Tệ nạn ma túy đã trở thành một vấn nạn toàn cầu, không loại trừ một quốc gia hay một vùng lãnh thổ nào, Việt Nam cũng không phải là một ngoại lệ. Nghiện ma túy đang diễn biến ngày càng phức tạp, đã len lỏi ở khắp mọi nơi từ thành thị, nông thôn đến các tỉnh miền núi như Tuyên Quang. Số người nghiện ma túy ngày càng gia tăng, thành phần rất là đa dạng, phức tạp từ các đối tượng có trình độ thấp, không nghề nghiệp, có tiền án tiền sự, đến cả những người có trình độ học vấn cao, có việc làm, nhà cửa ổn định, kinh tế khá giả. Nghiện cứu, đánh giá thực trạng các loại ma túy thường sử dụng tại Tuyên Quang, các đặc điểm sử dụng ma túy, phân loại mức độ nghiện ma túy, để từ đó có các biện pháp cai nghiện thích hợp là một vấn đề cấp thiết. Xuất phát từ lý do đó chúng tôi tiến hành nghiên cứu phân tích một số đặc điểm của người nghiện ma túy tại Tuyên Quang.

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

1. Địa điểm, Đối tượng và thời gian nghiên cứu

- Địa điểm nghiên cứu
 - + Nghiên cứu được tiến hành tại tất cả các xã, phường của tỉnh Tuyên Quang.
 - Đối tượng nghiên cứu:
 - + Toàn bộ những người đang được cai nghiện giai đoạn 2 tại các công trường 06, tỉnh Tuyên Quang.
 - + Toàn bộ những người đang được cai nghiện giai đoạn 3 tại gia đình và cộng đồng.
 - + Những người đã trải qua mô hình cai nghiện 3 giai đoạn của tỉnh Tuyên Quang và được công nhận hoàn thành cai nghiện và tiến bộ (người đã hoàn thành cai).
 - Thời gian nghiên cứu
 - + Thời gian nghiên cứu được tiến hành từ tháng 08/2008 đến 01/2009.
- #### 2. Phương pháp nghiên cứu
- Thiết kế nghiên cứu:
 - + Thiết kế nghiên cứu mô tả cắt ngang (Cross Sectional Study) có phân tích dựa trên số liệu định tính và định lượng.

- Mẫu nghiên cứu đối với nhóm đã hoàn thành cai:
 - + Cỡ mẫu nghiên cứu người đã hoàn thành cai được xác định theo công thức tính cỡ mẫu tối thiểu trong nghiên cứu dịch tễ học mô tả.

$$n = Z^2_{(1-\alpha/2)} \frac{p \cdot q}{d^2}$$

Trong đó: p = 0,5, q = 1-p, $Z_{(1-\alpha/2)} = 1,96$, d = 0,051, tính được n = 369, thực tế chúng tôi điều tra được 379 người.

- Phương pháp nghiên cứu
- + Phỏng vấn đối tượng nghiên cứu bằng bộ công cụ thiết kế sẵn

Để đảm bảo việc phỏng vấn được khách quan, độ tin cậy cao, các đối tượng phỏng vấn không được báo trước.

Nghiên cứu viên là các cán bộ đang làm công tác điều trị hỗ trợ cai nghiện ma túy tại Viện Sức khỏe tâm thần - Bệnh viện Bạch Mai, Bệnh viện Châm cứu Trung ương, Bệnh viện Tâm thần Trung ương 1, Bệnh viện Y học cổ truyền Trung ương

Nội dung phỏng vấn:

- Một số thông tin chung về nhân khẩu: tuổi, giới tính, trình độ văn hóa, việc làm.
- Tình trạng sử dụng các loại ma túy, tình hình điều trị hỗ trợ cắt cơn nghiện
- + Khám lâm sàng và xét nghiệm nước tiểu bằng test nhanh để tìm chất ma túy.
- + Phương pháp phân tích số liệu thứ cấp
- Sử dụng số liệu thống kê báo cáo của cơ sở để phân tích.

Dựa trên hồ sơ, bệnh án lưu trữ để đánh giá các thông tin về tình trạng nghiện ma túy và tình hình điều trị hỗ trợ cắt cơn nghiện ma túy.

Khi nghiên cứu dùng bảng kiểm để thu thập số liệu. Dựa trên hồ sơ lưu trữ của Công an địa phương để xác định danh sách các đối tượng đến điều tra, đánh giá.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

1. Tuổi của người nghiện ma túy: Bảng 1.

TT	Nhóm tuổi	Giai đoạn 2		Giai đoạn 3		Hoàn thành cai	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Dưới 20 tuổi	8	5,7	3	1,5	0	0
2	Từ 20-29 tuổi	37	26,4	35	17,7	23	6,1
3	Từ 30-39 tuổi	61	43,6	86	43,4	139	36,7
4	Từ 40-49 tuổi	33	23,6	60	30,3	168	44,3
5	Trên 50 tuổi	1	0,7	14	7,1	49	13,0
Tổng số		140	100	198	100	379	100

Qua kết quả điều tra cho thấy người nghiện của Tuyên Quang chủ yếu tập trung vào độ tuổi từ 20-49, đông nhất là nhóm tuổi từ 30-39. Tuy nhiên có sự khác biệt về độ tuổi của người nghiện giữa các Giai đoạn, nếu như Giai đoạn 2 nhóm tuổi người nghiện chủ yếu là từ 20-39 (70%) thì Giai đoạn 3 và hoàn thành cai chủ yếu là nhóm tuổi từ 30 - 49 (giai đoạn 3 là 73,7%; hoàn thành cai là 81,0%). Đối với những người hoàn thành cai thì nhóm tuổi nhiều nhất là từ 40-49 (chiếm 44,3%), nhóm tuổi trên 50 tuổi cũng chiếm một tỷ lệ đáng kể 13,2%. Nói chung người nghiện Tuyên Quang càng ngày càng có xu hướng trẻ hóa, tương tự như xu hướng chung của Toàn quốc

2. Thâm niên nghiện ma túy: Bảng 2.

TT	Thâm niên	Giai đoạn 2		Giai đoạn 3		Hoàn thành cai	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Dưới 1 năm	11	8,0	25	13,7	26	6,9
2	Từ 1 - 5 năm	82	59,9	56	30,6	82	21,6
3	Từ 6 -10 năm	22	16,1	42	23,0	92	24,3
4	Từ 11 -20 năm	21	15,3	51	27,8	155	40,9
5	Trên 20 năm	1	0,7	9	4,9	24	6,3
Tổng số		137	100	183	100	379	100

Qua kết quả điều tra cho thấy giai đoạn 2 thời gian sử dụng ma túy chủ yếu là dưới 5 năm (67,9%), giai đoạn 3 và hoàn thành cai thời gian sử dụng ma túy chủ yếu là trên 5 năm (giai đoạn 3 là 55,8%, hoàn thành cai là 70,9%). Sự khác biệt trên là phù hợp với thực tế vì mô hình cai nghiện 3 giai đoạn của Tuyên Quang tuy được bắt đầu từ năm 1996 nhưng phải đến 26/9/2000 sau nhiều lần rút kinh nghiệm Quy chế tạm thời về cai nghiện ma túy trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang được ban hành. Qua đó công tác phát hiện sớm người nghiện ma túy được thực hiện tốt hơn vì vậy mà thời gian sử dụng ma túy của người nghiện ở giai đoạn 1 và 2 sẽ ít hơn giai đoạn 3 và hoàn thành cai.

3. Loại ma túy thường sử dụng. Bảng 3.

TT	Loại ma túy sử dụng	Giai đoạn 2		Giai đoạn 3		Hoàn thành cai	
		TS	%	TS	%	TS	%
1	Thuốc phiện	35	25,0	103	53,6	324	85,5
2	Heroin	101	72,1	104	54,2	75	19,8
3	Cần sa	0	0	0	0	3	0,9
4	Ma túy tổng hợp	10	7,1	1	0,5	3	0,9
5	Khác (TerpinCodein, Opizoic, Morphin...)	3	2,1	2	1,0	4	1,1

Kết quả đã cho thấy Loại ma túy người nghiện sử

dụng tại Tuyên Quang có sự khác biệt rất lớn giữa các giai đoạn: Giai đoạn 2 tỷ lệ người nghiện sử dụng Heroin chiếm ưu thế (72,1%); Giai đoạn 3 và Hoàn thành cai tỷ lệ sử dụng Heroin giảm dần và tỷ lệ sử dụng thuốc phiện tăng dần (Sử dụng Heroin Giai đoạn 3 là 54,2% và Hoàn thành cai là 19,9%; sử dụng thuốc phiện Giai đoạn 3 là 53,6% và Hoàn thành cai là 85,5%). Tính chung các giai đoạn tỷ lệ sử dụng thuốc phiện là 66,0%, Heroin là 40,0%, ma túy tổng hợp 2,0%.

Kết quả trên phản ánh một tình hình thực tế là những người Hoàn thành cai nghiện chủ yếu là những người nghiện giai đoạn trước khi mà thực trạng trồng cây thuốc phiện vẫn còn phổ biến, chưa được xóa bỏ ở Việt Nam, còn ngày nay loại ma túy phổ biến và có sẵn là Heroin, do đó người nghiện Heroin chủ yếu là nghiện mới. Số liệu này cũng phù hợp với các số liệu báo cáo của Bộ Công an và Bộ LĐ-TB&XH nghiện ma túy của toàn quốc hiện nay chủ yếu là sử dụng Heroin (chiếm từ 70-80%).

4. Hình thức sử dụng ma túy. Bảng 4.

TT	Hình thức sử dụng	Giai đoạn 2		Giai đoạn 3		Hoàn thành cai	
		TS	%	TS	%	TS	%
1	Uống	4	2,9	4	2,1	3	0,9
2	Hút	34	24,3	108	56,5	324	85,5
3	Hít	64	45,7	76	39,8	65	17,1
4	Tiêm chích	52	37,1	44	23,0	42	11,1

Kết quả tại bảng trên cho thấy Hình thức sử dụng ma túy cũng tương tự như loại ma túy sử dụng: Giai đoạn 2 Heroin được sử dụng chủ yếu nên hình thức hít và tiêm, chích chiếm đa số. Còn Giai đoạn 3 và hoàn thành cai người nghiện chủ yếu dùng thuốc phiện nên hình thức hút chiếm tỷ lệ cao (56,5% Giai đoạn 3 và 85,5% Hoàn thành cai), tính chung các giai đoạn thì tỷ lệ sử dụng ma túy bằng hình thức hút là cao nhất (66,6%)

5. Về số lần đi cai nghiện bắt buộc. Bảng 5. (n=379)

TT	Số lần đi cai	Giai đoạn 2		Giai đoạn 3		Hoàn thành cai	
		SL	%	SL	%	SL	%
1	Lần đầu	103	77,5	135	73,4	288	76,0
2	Lần 2	22	16,5	34	18,5	57	15,1
3	Lần 3	7	5,3	8	4,3	13	3,4
4	Trên 4 lần	1	0,8	7	3,7	21	5,5
Tổng số		133	100	184	100	379	100

Kết quả điều tra cũng cho thấy tỷ lệ người cai nghiện lần đầu chiếm đa số ở cả Giai đoạn 2, 3 và Hoàn thành cai, tỷ lệ cai nghiện lần đầu không có sự khác biệt giữa Giai đoạn 2, 3 và hoàn thành cai với mức ý nghĩa $p < 0,05$. Với kết quả là đa số người nghiện ma túy tại Tuyên Quang chỉ cai nghiện lần đầu (tính chung cả 3 giai đoạn là 75,1%) đã cho thấy mô hình cai nghiện 3 giai đoạn của Tuyên Quang là có hiệu quả.

KẾT LUẬN

Người nghiện ma túy tại Tuyên Quang chủ yếu có độ tuổi từ 30-49 tuổi và đang có xu hướng trẻ hóa, có thâm niên nghiện ma túy tương đối lâu. Loại ma túy được sử dụng chủ yếu tại Tuyên Quang là thuốc

phiện (66,0%), hình thức sử dụng hút là chủ yếu với tỷ lệ (66,6%), Ma túy tổng hợp là loại ma túy mới tuy nhiên đã xuất hiện tại Tuyên Quang mặc dù với tỷ lệ nhỏ (0,9%). Đa số người nghiện ma túy tại Tuyên Quang đi cai nghiện lần đầu với tỷ lệ 75,1%, cho thấy mô hình cai nghiện của Tuyên Quang là có hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Công an (2008), *Báo cáo Tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 06-CT/TU của Bộ Chính trị khoá VIII về tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng, chống và kiểm soát ma túy, Văn phòng thường trực phòng chống ma túy.*

2. Bộ Công an (2008), *Báo cáo tổng kết công tác phòng, chống ma túy năm 2008. Văn phòng Thường trực*

phòng, chống ma túy.

3. Bộ Công an (2010), *Báo cáo tổng kết công tác phòng, chống ma túy năm 2009 và Phương hướng nhiệm vụ 2010.*

4. Bộ Lao động, thương binh và xã hội (2009), *Tổng hợp số liệu cai nghiện phục hồi 2009.*

5. UBND tỉnh Tuyên Quang (2008), *Báo cáo và các văn bản, tài liệu liên quan đến mô hình cai nghiện 3 giai đoạn.*

6. UNODC (2009), *World Drug Report 2009.*

7. UNODC (2010), *World Drug Report 2010.*